

Ekologiczna hodowla bydła mięsnego? A dlaczego nie?



W Polsce są bardzo duże możliwości do hodowli bydła, w tym szczególnie bydła mięsnego, których polscy rolnicy nie wykorzystują.

Z analizy „Polska Wołowina 2022. Strategia rozwoju”, przygotowanej w 2017 roku, wspólnie przez sześć polskich organizacji branżowych¹ wynika, że potencjał łąk i pastwisk w Polsce został oszacowany na 3,1 mln ha. Tymczasem nie jest on w pełni wykorzystywany, bo zaledwie w 50 procentach. Do przyczyn niskiego wykorzystania i zaniedbania łąk i pastwisk należą:

- rozrzucenie działek;
- zmniejszenie погоłowia bydła w latach 1980-2015;
- wysokie nakłady inwestycyjne niezbędne odwrócenia skutków degradacji;
- przepisy UE dotyczące infrastruktury, ochrony środowiska i zazielenienia.

Stan obecny погоłowia bydła

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) поголовіе bydła w czerwcu 2022 roku liczyło 6 444,1 tys. sztuk i było wyższe o 0,7% w stosunku do czerwca ubiegłego roku. Zwiększenie liczebności stada bydła ogółem wynikało ze wzrostu погоłowia cieląt oraz погоłowia bydła w wieku 2 lat i więcej (bez krów)².

¹ Polski Związek Hodowców i Producentów żywca Mięsnego, Polskie Zrzeszenie Producentów żywca Mięsnego, Federacja Związków Pracodawców-Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, Unia Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego, Stowarzyszenie Rzeźników i Wędliniarzy Rzeczypospolitej Polskiej, Związek Polskie Mięso.

² <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/produkcja-zwierzecz-zwierzeta-gospodarskie/poglowie-bydla-wedlug-stanu-w-czerwcu-2022-roku,9,6.html>.

Mięsne Fakty – wołowe, nr 11 / wrzesień 2022

W czerwcu 2022 roku pogłowie bydła wynosiło 6 444,1 tys. sztuk i było o 43,2 tys. sztuk (o 0,7%) wyższe niż przed rokiem, a w porównaniu z liczebnością stada w grudniu 2021 roku wyższe o 65,3 tys. sztuk (1,0%).

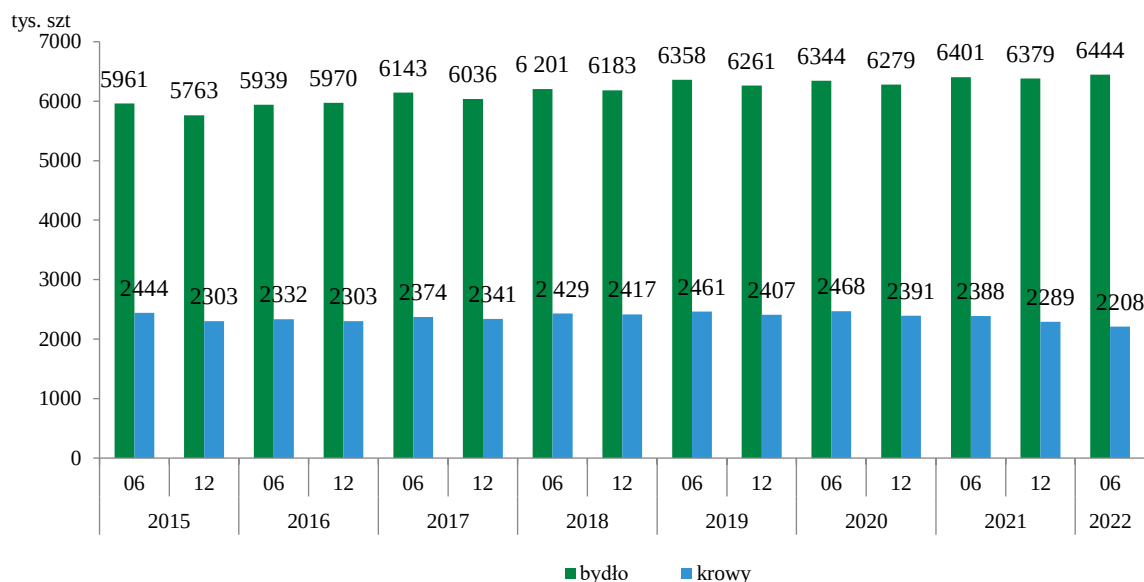
Pogłowie bydła w czerwcu 2022 r.

Wyszczególnienie		06 2022 w tys. sztuk	06 2021=100	12 2021=100
Bydło		6444,1	100,7	101,0
Cielęta w wieku poniżej 1 roku		1915,9	107,1	106,3
Młode bydło w wieku 1-2 lat		1673,6	90,2	87,4
Bydło w wieku 2 lat i więcej		2854,6	103,6	107,2
w tym krowy		2207,7	92,4	96,4

Pogłowie cieląt poniżej 1 roku wzrosło w porównaniu do stanu pogłowia w czerwcu 2021 roku o 7,1%, a w porównaniu do grudnia 2021 roku o 6,3% do poziomu 1 915,9 tys. sztuk.

Stado młodego bydła w wieku 1-2 lat zmniejszyło się, w stosunku do poprzedniego roku o 9,8%, a w porównaniu z grudniem 2021 roku odnotowano również spadek o 12,6% i osiągnęło poziom 1 673,6 tys. sztuk.

Pogłowie bydła, w tym krów w latach 2015-2022



Pogłowie bydła w wieku 2 lat i więcej wzrosło w porównaniu do stanu pogłowia w czerwcu 2021 roku o 3,6% (do grudnia 2021 roku o 7,2%) i osiągnęło poziom 2 854,6 tys. sztuk.

Pogłowie krów w porównaniu z czerwcem 2021 roku spadło o 180,8 tys. sztuk (o 7,6%) do poziomu 2 207,7 tys. sztuk, a w porównaniu z grudniem 2021 roku odnotowano spadek pogłowia o 81,4 tys. sztuk (o 3,6%).

W strukturze stada bydła ogółem udział poszczególnych grup wiekowo-użytkowych w czerwcu 2022 roku wynosił:

- cielęta w wieku poniżej 1 roku – 29,7%,
- młode bydło hodowlane i rzeźne w wieku 1-2 lat – 26,0%,
- krowy – 34,3%,
- pozostałe bydło dorosłe hodowlane i rzeźne w wieku 2 lat i więcej – 10,0%.

W porównaniu ze strukturą pogłowia bydła w czerwcu 2021 roku spadł udział pogłowia bydła w wieku 1-2 lata (o 3 p. proc) oraz krów (o 3,1 p. proc.), zaś w grupie cieląt jak i pozostałego pogłowia bydła hodowlanego i rzeźnego w wieku 2 lat i więcej wzrósł udział odpowiednio o 1,8 p. proc. i 4,3 p. proc. w badanym okresie.

Według wstępnych danych dotyczących handlu zagranicznego w okresie od 1 grudnia 2021 roku do 31 maja 2022 roku import bydła wyniósł ok. 131,3 tys. sztuk i wzrósł o 51,7% w stosunku do analogicznego okresu. Eksport bydła kształtował się na poziomie 67,3 tys. sztuk i był niższy o 32,7% niż w analogicznym okresie przed rokiem.

W czerwcu 2022 roku w skupie średnia cena żywca wołowego wynosiła 10,94 zł/kg i była wyższa o 46,2% od notowanej w analogicznym okresie 2021 roku.

Największy udział w krajowym pogłowie bydła miały województwa: mazowieckie (18,8%), wielkopolskie (17,9%) i podlaskie (16,4%). W województwach: dolnośląskim, lubuskim, podkarpackim i zachodniopomorskim udział w krajowym pogłowie bydła nie osiągnął 2%.

Z powyższych danych wyłania się obraz marazmu w segmencie bydła mięsnego. Wyraźnie brakuje bodźców, zwłaszcza dla bydła mięsnego. Tymczasem hodowla bydła mlecznego, pomimo spadku pogłowia – jak widać – nie ma wpływu na ogólny wolumen wydajności produkcyjnej mleka.

Stworzona szansa

Rolnictwo ekologiczne w Unii Europejskiej³ jest szybko rozwijającym się sektorem unijnego rolnictwa, co jest bezpośrednim skutkiem większego zainteresowania konsumentów produktami ekologicznymi. Choć odnosi się ono głównie do upraw roślin, to produkcja zwierzęca również mieści się w tym pojęciu i faktycznie tego rodzaju działalność jest realizowana, a wytworzone w tym systemie produkty również mają duże uznanie u konsumentów. Dlaczego? Istota dotyczy sposobu hodowli. Otóż przepisy dotyczące rolnictwa ekologicznego zachęcają do przestrzegania wysokich standardów dobrostanu zwierząt i wymagają od rolników zaspokojenia konkretnych potrzeb behawioralnych zwierząt. Nie należy mylnie tego odczytywać, że w tradycyjnej hodowli nie są przestrzegane te standardy. Tak nie jest, ponieważ wymogi w tym obszarze są takie same dla wszystkich, bez względu na model utrzymywania zwierząt.

Główną cechą rolnictwa ekologicznego jest to, że ma ono mniejszy wpływ na środowisko, ponieważ sprzyja innemu sposobowi wykorzystywania energii i zasobów naturalnych, utrzymaniu różnorodności biologicznej, zachowaniu regionalnej równowagi ekologicznej, poprawie żyzności gleby czy utrzymaniu jakości wody. Takie generalne założenie w kontekście wolnego areалу łąk i pastwisk w Polsce, wynoszącego 1,6 mln ha, daje ogromne możliwości

³ Wiele informacji na temat rolnictwa ekologicznego w Unii Europejskiej
https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organics-glance_pl.

hodowli bydła mięsnego, którego hodowla z pewnością wypełniłaby przesłanki rolnictwa ekologicznego.

Rolnictwo ekologiczne podlega też zmianom prawnym. Otóż z dniem 1 stycznia 2022 roku rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych⁴ zostało uchylone i zastąpione przez



Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007⁵.

Ta zmiana w prawie unijnym pociągnęła za sobą konieczność zmian w porządkach krajowych państw członkowskich Unii Europejskiej. Również w Polsce minister rolnictwa i rozwoju przygotował zmianę

ustawową, w efekcie której dotychczas obowiązującą ustawę z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1324) zastąpiła ustawa z dnia 23 czerwca 2022 r. o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej⁶. Weszła ona w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

Nowa ustawa wydana w związku z nową podstawą prawa unijnego nie zmienia ani modelu, ani celów rolnictwa ekologicznego. Nowy akt przede wszystkim porządkuje urzędowy nadzór i kontrolę nad rolnictwem ekologicznym. Ustawa przewiduje m.in. kary za zamieszczanie w reklamie lub opisie handlowym produktu niespełniającego wymagań przepisów o rolnictwie ekologicznym oznaczeń odnoszących się do produkcji ekologicznej – poprawi to ochronę konsumentów oraz producentów przed nieuczciwymi praktykami. Poza tym wprowadziła jednolitą bazę producentów objętych kontrolą i certyfikacją w rolnictwie ekologicznym – wymóg art. 34 ust. 6 rozporządzenia 2018/848 – obecnie każda z jednostek prowadzi swój osobny wykaz, wprowadzenie jednolitego wykazu poprawi dostępność informacji o producentach; wprowadziła wymóg zapewnienia przez jednostkę certyfikującą możliwości wyszukiwania danego producenta ekologicznego za pomocą jego nazwy lub jej części, lub adresu w obszernym wykazie prowadzonym przez Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS); dała możliwość udzielania dotacji placówkom oświatowym na zakup żywności ekologicznej do żywienia uczniów tych placówek – podniesie to świadomość konsumentów oraz zwiększy



⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007 r., str.1 z późn. zm.).

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32018R0848>.

⁶ <https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2022/1370>.

popyt na produkty ekologiczne na rynku. Zmian w ustawie jest dużo więcej, ale – jak to zostało napisane wyżej – nie rzutują one na istotę rolnictwa ekologicznego.

Czas na ekologiczną hodowlę

W świetle powyżej opublikowanych danych jasno wynika, że w Polsce istnieje potencjał zwiększenia chowu bydła mięsnego w ogóle oraz także w systemie rolnictwa ekologicznego i zbudowania jego liczego pogłowia, które pozwoli przedstawić polskim konsumentom ofertę lepszą jakościowo oraz otworzy możliwość konkurencyjności z liderami tego rynku na poziomie globalnym.

Taki właśnie ogólny cel, rozbity na cele szczegółowe, został przedstawiony w najnowszym dokumencie *Strategia „Polska Wołowina”*⁷, przygotowanym we współpracy przez sześć branżowych organizacji⁸. Strategia obejmuje wspólne działanie uczestników łańcucha dostaw wołowiny, mające na celu:

- trwały i zrównoważony rozwój sektora wołowiny, obejmujący działania zgodne z zasadami dobrostanu zwierząt, ochrony klimatu oraz środowiska naturalnego;
- wzrost rentowności całego łańcucha dostaw poprzez obniżenie kosztów jednostkowych i uzyskanie wyższej ceny;
- innowacyjny i inteligentny rozwój branży, obejmujący wykorzystanie badań naukowych i innowacji do tworzenia powiązań między wiedzą a działalnością rolniczą;
- integrację łańcucha wartości w duchu transparentności i dzielenia wspólnych wartości oraz celów, w tym: wzmocnienie aspektów społecznych związanych z odpowiednim zarządzaniem produkcją.

Najnowsze dane GUS, w świetle analizy *„Polska Wołowina 2022. Strategia rozwoju”* potwierdzają, że w hodowli bydła mięsnego ma miejsce niskie wykorzystanie zasobów, co sprawia, że produkcja wołowiny znajduje się na poziomie niższym niż rzeczywiście jest możliwy. Ma to również przełożenie na jakość i rentowność produkcji. W Polsce są więc warunki do tego, by ten stan odmienić.

Fot. Photogenica.

Jacek Strzelecki,
ekspert ds. rynku rolnego oraz rolno-spożywczego.

⁷ https://pzpbm.pl/wp-content/uploads/2020/12/Strategia-Polska-Wolowina_004-2.pdf.

⁸ Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego, Polskie Zrzeszenie Producentów Bydła Mięsnego Federacja Związków Pracodawców-Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, Unia Producentów i Pracodawców Przemysłu Mięsnego Stowarzyszenie Rzeźników i Wędliniarzy Rzeczypospolitej Polskiej, Związek Polskie Mięso.